

ABSTRACT

УДК: 159.9.072.592-057.36:349.23/.24-022.257

DOI: 10.26697/ijes.2020.2.26

Вплив негативних психологічних факторів на ефективність роботи військовослужбовців в екстремальних умовахПрофесор Мельник Ю. Б.^{1,2,3},
доцент Стадник А. В.^{4,5}¹ Національна академія Національної гвардії України, Україна² Харківська обласна громадська організація "Культура Здоров'я" (ХОГОКЗ), Україна³ Науково-дослідний інститут ХОГОКЗ, Україна⁴ Соціально-психологічний центр ХОГОКЗ, Україна⁵ Харківський національний університет внутрішніх справ, Україна**Вступ:**

Пандемія COVID-19 загострила проблему психічного здоров'я серед різних категорій населення. Вчені відмічають такі психогенні фактори, як висока психічна напруга, небезпека бути інфікованим, боязнь щодо здоров'я членів своєї сім'ї, психічне перенавантаження, нестача захисних засобів, неефективність системи інфекційного контролю та ін. Наголошується на потребі та безпосередньому пріоритеті збору високоякісних даних щодо наслідків пандемії COVID-19 на психічне здоров'я для всього населення та вразливих груп. Отже, існує нагальна потреба в дослідженнях для вирішення, які наслідки психічного здоров'я для вразливих груп можуть бути зменшені в умовах пандемії COVID-19.

Однією з найбільш вразливих груп, які виконують важливу роль у боротьбі з пандемією та подолання її наслідків, є військовослужбовці НГУ, які забезпечують порядок і виконання вимог карантину населенням. Виконання завдань служби несе збільшення ризику захворіти на COVID-19 внаслідок безпосереднього контакту з інфікованими. Це зумовлює необхідність дослідження впливу психогенних факторів пандемії на військовослужбовців та розробки ефективної системи попередження у них невротичних розладів.

Методи:

В дослідженні взяли участь більш ніж триста військовослужбовців Національної гвардії України, які несли службу з охорони громадського порядку в умовах карантину.

Вивчення психологічного впливу пандемії COVID-19 на військовослужбовців та ступеня вираженості посттравматичних стресових реакцій (ПТСР) здійснювалось за допомогою структурованої анкети, що складалася з питань, які охоплювали кілька методик: "The Depression Anxiety Stress Scales" (DASS-21), "Insomnia Severity Index" (ISI),

"Mississippi scale for estimating post-traumatic reactions (military variant)".

Результати:

Результати показали, що в групі військовослужбовців, які несли службу із забезпечення охорони громадського порядку під час спалаху пандемії COVID-19 і не мали бойового досвіду, практично у 2 рази збільшені прояви симптомів ПТСР у порівнянні з групою військових, які мали досвід участі в бойових діях. На нашу думку, це обумовлено виконанням професійних обов'язків у екстремальних умовах і відсутністю досвіду, який міг бути ними застосований по відношенню до COVID-19 ситуації. Проведене дослідження вказує на схожість симптоматики та наслідків, які виявлялись у різних груп військовослужбовців, що виконували свої професійні обов'язки у різних екстремальних умовах. Спостерігається висока кореляція між результатами цих досліджень та проведених досліджень військовослужбовці, які знаходились у інших екстремальних умовах під впливом негативних психологічних факторів (Melnyk, Prykhodko, & Stadnik, 2019).

Висновки:

Ці дослідження дозволяють зробити припущення щодо ефективності застосування моделі медично-психологічного супроводу професійної діяльності фахівців, яка описана в дослідженнях (Melnyk, Prykhodko, & Stadnik, 2019).

Таким чином, залучення до ліквідації епідемій, пандемій або будь-яких стихійних лих фахівців, які вже знаходились в екстремальних умовах є більш доцільним і менш психотравмуючим для цих осіб. Вони здатні більш ефективно виконувати професійну діяльність в екстремальних умовах, зазнаючи менших психічних розладів.

Інформація про авторів:

Мельник Юрій Борисович – доктор філософії з освітніх наук, доцент, професор кафедри психології та педагогіки, Національна академія Національної гвардії України; Голова Правління, Харківська обласна громадська організація "Культура Здоров'я"; директор, Науково-дослідний інститут ХОГОКЗ, Харків, Україна.

Наукові інтереси: методологія та теорія науки, соціальні науки, освіта, психологія, психологічні технології, культура здоров'я, психічне здоров'я; <https://orcid.org/0000-0002-8527-4638>.

Стадник Анатолій Володимирович – доктор філософії з медичних наук, доцент, доцент кафедри військової підготовки, Харківський національний університет внутрішніх справ; директор, Соціально-психологічний центр ХОГОКЗ, Харків, Україна.

Наукові інтереси: освіта, медицина, психологія, психічне здоров'я, психічні розлади, військовослужбовці; <https://orcid.org/0000-0002-1472-4224>.